

ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ПОДРШКЕ У ЦИЉУ ОБЕЗБЕЂИВАЊА
РАВНОПРАВНОСТИ СТУДЕНАТА ИЗ НЕДОВОЉНО ЗАСТУПЉЕНИХ ГРУПА
НА УНИВЕРЗИТЕТУ У НОВОМ САДУ

Садржај:

I	Увод	2
II	Циљне групе за реализацију активности у циљу унапређења равноправности на Универзитету у Новом Саду	2
III	Најзначајније активности које су до сада реализоване у процесу унапређења равноправности на Универзитету у Новом Саду.....	2
IV	Предлог тока будућих активности ка даљем унапређењу услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду	4
V	Улога Универзитета у Новом Саду.....	4
VI	Предлози нових активности	6
VII	Предлози дугорочних стратешких активности.....	6
VIII	Улога одбора или другог радног тела за унапређење услова студирања ради обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду	7
IX	Улога Центра за информисање и односе са јавношћу (Инфо-центар Универзитета).....	7
X	Улога ментора за студенте из недовољно заступљених група.....	8
XI	Улога партнерских институција и организација.....	8

I Увод

Универзитет у Новом Саду кроз низ активности реализованих у претходном периоду показује одређеност за системску изградњу институционалног оквира и унапређење услова студирања и обезбеђивања равноправности свих категорија студената.

У овом документу детаљно су приказане улоге актера у процесу унапређења услова студирања и обезбеђивања равноправности. План активности и расподела улога у овом процесу, какав је приказан у наставку документа, није до сада примењиван на територији Републике Србије, те би се његова примена у будућности могла сматрати примером добре праксе.

Полазне основе за израду предложеног документа засноване су на искуству у раду са студентима и у сарадњи са партнерским институцијама и организацијама, као и на анализи спољне архитектонске приступачности кампуса (јул 2017. године) и анализи нивоа подршке студентима са инвалидитетом на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду (јануар 2018. године).

II Циљне групе за реализацију активности у области унапређења услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду

Активности у области унапређења услова студирања, у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду, пре свега су усмерене на:

1. студенте из недовољно заступљених група и то су:
 - студенти са инвалидитетом;
 - студенти са хроничним оболењима;
 - студенти припадници националних мањина – националних заједница;
 - студенти родитељи;
 - студенти припадници српске националне мањине / заједнице из иностранства;
 - кандидати који немају јавну исправу о стеченом средњем образовању;
 - студенти који се суочавају са дискриминацијом због сексуалне, родне и полне одређености;
 - студенти лошијих социјално-економских услова живота;
 - студенти који имају потешкоће у прилагођавању новој средини и учењу;
 - студенти који потичу из руралних крајева и неразвијених општина;
 - матуранти, потенцијални кандидати за упис на студије из друштвених група које су недовољно заступљене у систему високог образовања;
2. факултете Универзитета у Новом Саду;
3. партнерске институције и организације.

III Најзначајније активности које су до сада реализоване у процесу унапређења равноправности на Универзитету у Новом Саду:

У наставку је дат преглед најзначајнијих активности које су реализоване у претходном периоду у овој области:

- април 2015. године – усвојен Правилник о пружању подршке студентима Универзитета у Новом Саду из осетљивих група;
- мај 2015. године – именована комисија за процену медицинске документације за упис студената са инвалидитетом;
- октобар 2016. године – формирана Фејсбук група под називом *Подршка ССИ УНС*;
- октобар 2016. године – покренута иницијатива за увођење афирмативних мера на мастер студијама;
- децембар 2016. године – уведене афирмативне мере на мастер студијама;
- јул 2017. године – извршена анализа спољне архитектонске приступачности кампуса;
- јануар 2018. године – извршена анализа нивоа подршке студентима са инвалидитетом на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду;
- фебруар 2018. године – на факултетима Универзитета у Новом Саду именоване су особе за подршку студентима са инвалидитетом;
- март 2018. године – продеканима за наставу упућен је допис са позивом да се за сва питања од интереса за студенте са инвалидитетом обратe Центру за информисање и односе с јавношћу Универзитета;
- јул 2018. године – покренута иницијатива за оснивање Ромске библиотеке при Централној библиотеци Универзитета у Новом Саду;
- јул 2018. године – извршена дигитализација публикација намењених за формирање Ромске библиотеке;
- јул 2018. године – извршена дигитализација публикација на тему инвалидности;
- октобар 2018. године – побројана асистивна технологија и направљен списак са њеном позицијом на Универзитету у Новом Саду.
- јануар 2018. године – на сајту Универзитета у Новом Саду објављен нови текст о пружању подршке студентима са инвалидитетом;
- јул 2018. године – покренута иницијатива за увођење професионалне персоналне асистенције студентима са инвалидитетом;
- октобар 2018. године – објављен *Водич за студенте са инвалидитетом*;
- октобар 2018. године – отворен алијас налог са мејлом podrska.ssi@uns.ac.rs намењен за комуникацију на тему подршке студентима са инвалидитетом;
- март 2019. године – реализована акција бесплатне расподеле ваучера за кориштење спортских и културних садржаја на територији града Новог Сада;
- мај 2019. године – именована комисија за процену медицинске документације за упис студената са инвалидитетом;
- јун 2019. године – упућен допис продеканима за наставу са позивом да се за сва питања од интереса за студенте са инвалидитетом обратe Центру за информисање и односе с јавношћу Универзитета;
- април 2020. године – покренута иницијатива за формирање јединствене базе података о студентима са инвалидитетом;

- јун 2020. године – именована комисија за процену медицинске документације за упис студената са инвалидитетом;
- јун 2020. године – наставак активности на даљој институционализацији процеса унапређења услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности студената из недовољно заступљених група на Универзитету у Новом Саду.

IV Предлог тока будућих активности ка даљем унапређењу услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду

I ФАЗА

1. Реализација округлог стола „Високо образовање и равноправност“
2. Доношење стратегије за унапређење равноправности
3. Доношење акционог плана за имплементацију стратегије

II ФАЗА

4. Измена и допуна Правилника о пружању подршке студентима из осетљивих група
5. Формирање одбора или друге врсте радног тела за унапређење услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду
6. Именовање ментора за подршку студентима из осетљивих група
7. Разрада механизма за процену медицинске документације студената са инвалидитетом и хроничним обољењима заинтересованих за студирање уз подршку афирмативних мера
8. Разрада механизма за процену припадности некој од осетљивих група студената
9. Израда пословника о раду комисије за процену медицинске документације студената са инвалидитетом и хроничним обољењима заинтересованих за студирање уз подршку афирмативних мера (Уколико комисија наставља са радом)

III ФАЗА

10. Потписивање споразума о сарадњи са партнерским институцијама и организацијама
11. Конкретне програмско-пројектне активности.

V Улога Универзитета у Новом Саду

Универзитет у Новом Саду у оквиру својих активности пуну пажњу придаје пружању једнаких услова студирања за све и унапређењу ових услова, као и развоју подршке студентима из недовољно заступљених група (у даљем тексту: студенти).

Студентима су на располагању сервис подршке, асистивне технологије и прилагођено радно окружење. Како би обезбедио континуитет у процесу унапређења услова студирања, Универзитет у Новом Саду интезивно ради на умрежавању свих актера који пружају подршку студентима, увођењу нових и унапређењу постојећих сервиса подршке.

Кључна улога Универзитета у Новом Саду огледа се у координисању процесом унапређења услова студирања и равноправности на Универзитету у Новом Саду. У том процесу, Универзитет у Новом Саду би могао да се ослања на рад:

- будућег Одбора или друге врсте радног тела за унапређење услова студирања у циљу обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду, чије се именовање предлаже овим документом;
- Центра за информисање и односе са јавношћу (Инфо-центар Универзитета), у оквиру које ради Служба за развој каријере и саветовање студената са тренутно једним запосленим који је активно ангажован на пословима пружања подршке студентима са инвалидитетом;
- ментора за студенте из недовољно заступљених група, чије се именовање предлаже овим документом.

Све активности које се реализују у оквиру система подршке студентима, а којима координира Универзитет у Новом Саду, могу се сматрати институционалним активностима. Реч је о активностима које је неопходно спроводити без обзира на постојање пројеката и које имају директан утицај на услове студирања.

Институционалне активности могу бити:

- континуиране – обухватају активности које се обављају током целе године и
- периодичне активности – активности које се обављају приликом уписа студената или приликом других студиских циклуса.

Све активности реализују се уз пуно учешће ментора за студенте из недовољно заступљених група.

У континуиране активности убрајају се:

- подршка у процесу остваривања права у високом образовању;
- подршка и посредовање у искоришћавању различитих сервиса подршке за студенте;
- умрежавање актера – пружалаца сервиса подршке и координисање системом подршке;
- координисање коришћења и пружање информација о асистивној технологији;
- пружање информација о условима и могућностима за коришћења сервиса подршке;
- пружање подршке и информација факултетима о стандардима и могућностима за прилагођавање и унапређивање услова студирања;
- пружање информација факултетима о начинима за прилагођавање полагања предиспитних и испитних обавеза, као и за прилагођавање пријемних испита на факултетима;
- пружање информација о конкурсима, стипендијама, радним праксама и другим конкурсима од интереса за студенте;
- подршка приликом конкурсисања студената за програме мобилности;
- подршка у процесу добијања процене радне способности, потврде о степену инвалидности, као и свих других докумената неопходних за студирање и запошљавање студената;
- пружање информација о условима смештаја.

Периодичне активности обухватају подршку студентима из недовољно заступљених група:

- у информисању приликом уписа на факултете Универзитета у Новом Саду;
- у процесу искоришћавања афирмативних мера;
- приликом конкурисања за републичке стипендије;
- у процесу искоришћавања неког од сервиса подршке.

VI Предлози нових активности

У наставку је дат предлог активности за наредни период чијом реализацијом би се даље допринело унапређењу услова студирања:

- прилагођавање и представљање Централне библиотеке Универзитета као сервиса подршке студентима са инвалидитетом (тренутно су испуњени сви технички предуслови);
- промоција и афирмација Службе за развој каријере и саветовање студената у оквиру Центра за информисање и односе с јавношћу као места где се могу добити све релевантне информације од интереса за студенте са инвалидитетом;
- реализација истраживања о броју и структури студената са инвалидитетом на свим факултетима Универзитета (учешће у истраживању је на добровољној основи);
- анализа архитектонске приступачности Централног кампуса Универзитета;
- анализа спољашње и унутрашње архитектонске и асистивне приступачности сваког од факултета Универзитета;
- анализа постојања и искоришћености асистивне технологије набављене у претходном периоду;
- израда документа са сугестијама и предлозима за измену стручног упутства за упис студената са инвалидитетом;
- развој канала комуникације (Фејсбук, твитер, мејл, телефон) намењених пружању подршке студентима.

VII Предлози дугорочних стратешких активности

Дугорочне стратешке активности обухватиле би следеће:

- континуиран рад на институционализацији система подршке студентима са инвалидитетом на Универзитету у Новом Саду;
- развој мреже за подршку (локалне – у оквиру Универзитета, националне – на нивоу свих универзитета у Србији, регионалне – на нивоу универзитета у региону);
- стандардизација система подршке у складу са стандардима и принципима Европске уније.

Имајућу у виду комплексност теме и њеног значаја за студенте, даљи рад на унапређењу услова студирања захтева мултисекторску сарадњу између свих актера – пружалаца сервиса подршке студентима.

Улога Универзитета у Новом Саду остварила би се у виду континуираног рада на координисању постојећих и увођењу нових сервиса подршке са циљем дугорочног унапређења услова студирања ради обезбеђивања равноправности свих студената Универзитета у Новом Саду.

VIII Улога одбора или другог радног тела за унапређење услова студирања ради обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду

Овим документом предлаже се формирање Одбора или друге врсте радног тела за унапређење услова студирања ради обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду, у циљу даље институционализације ове области на Универзитету. Активности овог тела биле би усмерене ка унапређењу сервиса подршке студентима из недовољно заступљених група за време и након студирања.

Ово тело би имало мултидисциплинарни карактер, окупљајући у свом саставу чланове који би били представници различитих експертиза од значаја за питања обезбеђивања равноправности на Универзитету у Новом Саду, а нарочито у областима студија и наставе, архитектонске приступачности, психо-социјалне подршке, информационих и асистивних технологија, као и у другим релевантним областима.

Одбор би функционисао као стални помоћни орган Сената Универзитета и разматрало би питања од интереса за представнике студената из недовољно заступљених група, а у оквиру своје надлежности предлаже се да обавља следеће послове:

- анализира услове студирања и степен равноправности студената из недовољно заступљених група;
- предлаже Сенату начин и поступке за унапређење услова студирања и равноправности студената из недовољно заступљених група;
- дефинише стратегију и политику праћења, обезбеђења и унапређења услова студирања и равноправности на Универзитету;
- утврђује програм и план активности ка унапређењу услова студирања и равноправности на Универзитету и именује тимове за њихово спровођење;
- врши процену медицинске документације студената са инвалидитетом и хроничним обољењима заинтересованих за студирање уз подршку афирмативних мера;
- врши процену припадности некој од осетљивих група студената;
- доноси одлуку о формирању тимова за реализацију појединих активности Одбора;
- стара се о реализацији пројеката из области унапређења услова студирања и равноправности на Универзитету и факултетима у његовом саставу;
- предлаже факултетима начин и поступке за унапређење услова студирања и равноправности студената из недовољно заступљених група;
- најмање једном годишње извештава Сенат Универзитета о стању у области обезбеђења и побољшања услова студирања и равноправности на Универзитету;
- обавља и друге послове из ове области.

IX Улога Центра за информисање и односе са јавношћу (Инфо-центар Универзитета)

Као резултат вишегодишњег рада у овој области, Универзитет у Новом Саду је у мају месецу 2017. године основао Центар за информисање и односе са јавношћу (Инфо-центар). У оквиру Центра активно ради Служба за развој каријере и саветовање студената где се могу добити све неопходне информације и подршка намењена студентима.

Служба за развој каријере и саветовање студената у оквиру Центра за информисање и односе с јавношћу остварује значајну улогу, јер под једним именом и у јединственом архитектонски приступачном окружењу заокружује многобројну подршку намењену садашњим и будућим

студентима (до сада превасходно усмерену на студенте са инвалидитетом), од уписа студија до запослења. У овом процесу, менторски рад је изузетно важан јер је ментор директан посредник између студената, тржишта рада, сервиса подршке и релевантних институција и организација које могу дати свој допринос развоју транзиционог пута од факултета до запослења.

X Улога ментора за студенте из недовољно заступљених група

Улога ментора обухвата различите активности од припреме за упис студија, информисања о свим услугама и сервисима подршке неопходне у процесу студирања, све до активног каријерног вођења и саветовања у циљу организације радне праксе и стажирања и, на крају, укључивања дипломираних студената из осетљивих група на тржиште рада.

Улога ментора је вишеструка и обухвата следеће активности:

- обезбеђивање доступности и транспарентности информација о услугама каријерног вођења и саветовања студената;
- успостављање и одржавање комуникације са свим релевантним актерима од значаја за каријерно вођење и саветовање студената;
- прикупљање и пружање информација о систему подршке и помоћи за свакодневно функционисање и осамостаљивање студената;
- оспособљавање студената и дипломаца из осетљивих група за процењивање и планирање личног и професионалног развоја;
- информисање студената и дипломаца о услугама каријерног вођења и саветовања са фокусом на припрему за радну праксу / стажирање и запошљавање;
- постављање, ажурирање и праћење информација на веб порталу у вези са радном праксом/стажирањем и запошљавањем студената;
- успостављање и одржавање комуникације са послодавцима из базе Центра који запошљавају студенте или се за то припремају;
- администрацијом процеса утврђивања инвалидности/хроничног оболења и/или припадности некој од осетљивих група;
- праћење промена у релевантној законској регулативи.

XI Улога партнерских институција и организација

Као резултат добре сарадње између Универзитета у Новом Саду и партнерских институција и организација, студентима су на располагању многобројни сервиси подршке. Универзитет у Новом Саду координише системом пружања подршке, док су партнерске институције и организације у оквиру својих активности задужене за организовање и реализацију сервиса подршке.

Партнерске институције и организације са којима је Универзитет у Новом Саду до сада неформално остваривао сарадњу су:

1. Новосадско удружење студената са инвалидитетом:

- организовање културних, спортских и забавних садржаја намењених студентима са инвалидитетом;
- подршка приликом добијања студентских стипендија и кредита;
- унапређење друштвеног живота студената са инвалидитетом;

2. Центар живети усправно:
 - персонална асистенција;
 - искуствено саветовалиште;
3. Центар за подршку студентима Филозофског факултета:
 - психолошко саветовалиште;
 - вршњачко саветовалиште;
4. Студентски центар Нови Сад:
 - ресторани за исхрану студената;
 - смештај у студентске домове;
5. Студентски центар Суботица:
 - ресторани за исхрану студената;
 - смештај у студентске домове;
6. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање:
 - до 2013. године вршио процену медицинске документације за упис студената са инвалидитетом уз подршку афирмативних мера;
7. Аутономна Покрајина Војводина – Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност:
 - финансијска подршка за реализацију пројектних активности;
 - подршка за имплементацију стратегија унапређења равноправности.

Како би систем подршке био унапређен, адекватно институционализован и координисан од стране Универзитета у Новом Саду потребно је потписати споразуме о сарадњи са партнерским институцијама и организацијама, пре свега са студентским невладиним организацијама које у значајној мери окупљају представнике студентске популације којој је подршка потребна. Потписивање споразума о сарадњи је од посебног значаја са аспекта дефинисања надлежности и одговорности у процесу пружања подршке студентима.

XII Систем подршке студентима на другим универзитетима у Републици Србији

Када је реч о другим државним универзитетима у Републици Србији, као пример добре праксе могу се навести: Универзитет у Београду, Универзитет у Крагујевцу и Универзитет у Нишу.

Наведени универзитети имају засебно основане центре/службе за подршку студентима са инвалидитетом. Подршка студентима на другим универзитетима усмерена је пре свега ка студентима са инвалидитетом, док сви други студенти из недовољно заступљени група своја права у високом образовању остварују уз подршку невладиних организација, као што су организације студената ромске националне мањине и друге.

Детаљније информације о подршци студентима са инвалидитетом на другим државним Универзитетима доступне су на сајтовима наведених универзитета:

- Универзитет у Београду: <http://www.bg.ac.rs/sr/clanice/centri/CSH.php>

- Универзитет у Крагујевцу у оквиру Центра за развој каријере:

<http://www.razvojkarijere.kg.ac.rs/>

- Универзитет у Нишу: <https://www.ni.ac.rs/univerzitet/centri-univerziteta/centar-za-podrsku-studentima>